

Vogels van “De Fruitwaard” in 2006 (boomgaarden Arie Stigter, Jaarsveld)

*Kramsvogel, Huismus, Houtduif & Huiszwaluw
(Jaarsveld, juli-november 2006; foto's Arjan Boele)*

december 2006

Arjan Boele
Veldensteinlaan 15b
3413 MK, Jaarsveld
ahboele@freeler.nl

Inleiding

Arie Stigter heeft eind maart 2006 gevraagd een vogelinventarisatie uit te voeren van zijn boomgaarden in Jaarsveld. Een eerdere inventarisatie vond plaats in het winterhalfjaar 2001/02. Beide inventarisaties zijn uitgevoerd door Arjan Boele.

Ligging

De percelen laagstamboomgaard liggen ten westen van Jaarsveld in de provincie Utrecht tussen de provinciale weg N210 (M.A. Reinaldaweg) in het noorden en de Veldensteinlaan / Oudeslootseweg (deze twee gaan in elkaar over) in het zuiden in kilometerhok 126-442.

Het gebied wordt aan de noord- en zuidkant omsloten door genoemde wegen; de N210 is een drukke provinciale weg, de Oudeslootseweg wordt alleen door bestemmingsverkeer gebuikt. Aan de zuid- en westkant van de boomgaard liggen weilanden. Aan de oostkant grenst de boomgaard aan een andere laagstamboomgaard. Ten noorden van de N210 liggen ook nog enkele boomgaarden. Op de zuidelijke kop van het gebied liggen enkele schuren en staat een dubbel woonhuis.

Werkwijze

Gedurende de onderzoeksperiode april - oktober 2006 (m.u.v. juli i.v.m. vakantie) werd circa één maal per twee weken de weg tussen de boomgaardpercelen (Veldensteinlaan) afgelopen om een indruk te krijgen van de vogels die in er voorkwamen. Af en toe werd gekeken vanaf de parallelweg van de M.A. Reinaldaweg ten noorden van de boomgaarden. Daarnaast heb ik verschillende keren 's ochtends door de boomgaarden gewandeld.

Doordat ik zelf op slechts 100 meter van de boomgaard woon met zicht op de boomgaarden zijn er ook een aantal waarnemingen van wat grotere afstand gedaan. Waarnemingen die werden gedaan vanuit ons huis en vanuit onze tuin van vogels die uit de boomgaard opvlogen of er invielen, of roofvogels die er jaagden, zijn ook in dit verslag verwerkt.

Behalve soorten zijn ook min of meer toevallige waarnemingen van amfibieën, zoogdieren, en vlinders in dit verslag opgenomen.

Vergelijkbaarheid inventarisaties 2001/02 en 2006

De gevolgde werkwijze in 2001/02 en 2006 is goed vergelijkbaar. Een klein verschil is dat er dit keer ook de boomgaard in gegaan is. Hoewel de waarnemers dezelfde is en de methode vergelijkbaar is zijn beide inventarisaties toch nauwelijks vergelijkbaar aangezien het twee geheel verschillende perioden van het jaar betreft (resp. augustus-maart en april-oktober).

Gebiedsbeschrijving

De oppervlakte van de boomgaarden bedraagt circa 11 hectare. De laagstamboomgaarden zijn ingeplant met appel, peer, pruim en kers. De beplanting van de windschermen bestaat uit Els en Haagbeuk.

Aan de oostzijde van de boomgaard staat geen windscherm. De windschermen langs de west- en noordzijde en langs de zuidwestzijde (de kop van de westelijke helft van de boomgaard) zijn relatief breed en dus geschikt voor vogels (broedplaatsen, voedsel, dekking en beschutting). De windschermen worden één maal per jaar, in het najaar gesnoeid.

Aan de west- en noordkant van de boomgaard liggen brede sloten, aan de oostkant is de sloot smal terwijl aan de zuidwestkant geen sloot aanwezig is. Op de zuidelijk kop van de boomgaard liggen enkele schuren en staat een dubbel woonhuis. De slootkanten worden één maal per jaar (najaar) gemaaid.

Resultaten

Vogels

Tabel 1 geeft een overzicht van de vogelsoorten die in 2001/2002 en in 2006 in de boomgaard pleisterend werden waargenomen. In de tabel zijn dus overtrekkende vogels die geen binding met het terrein hadden niet opgenomen. Aan de tabel zijn enkele soorten toegevoegd die buiten de onderzoeksperiode zijn waargenomen. In het vroege najaar van 2001 werden een Beflijster en een Grasmus gezien, in maart 2006 zag ik er een Houtsnip invallen en een groepje Grote Barmsijzen.

Soorten die voorkomen op de "Rode Lijst van Bedreigde en Kwetsbare vogelsoorten in Nederland" uit 2004 zijn cursief weergegeven.

Tabel 1. Waargenomen vogelsoorten in de boomgaard tussen 15 augustus 2001 en 15 maart 2002 en tussen 1 april - 30 oktober 2006. Van de Rode Lijst-soorten is de categorie weergegeven (BE - bedreigd, KW - kwetsbaar, GE = gevoelig). In totaal werden er in 2001/02 46 (+ 2) soorten en in 2006 50 (+ 2) gezien. Een waarschijnlijk Zwarte Ooievaar (een erg zeldzame soort in Utrecht) werd eind augustus gezien door Edwin Oskam (*).

Soort	2001/02	2006	Soort	2001/02	2006
Aalscholver		x	Winterkoning	x	x
Blauwe Reiger	x	x	Heggenmus	x	x
<i>Purperreiger (BE)</i>	x		Roodborst	x	x
Zwarte Ooievaar		x*	Beflijster	(x)	
Knobbelzwaan	x	x	Merel	x	x
Wilde Eend	x	x	Kramsvogel	x	x
Bruine Kiekendief	x		Zanglijster	x	x
Sperwer	x	x	Koperwiek	x	x
Buizerd	x	x	Grote Lijster	x	x
Torenavalk	x	x	Grasmus	(x)	
Roodpootvalk		x	Tjiftjaf	x	x
<i>Boomvalk (KW)</i>		x	Fitis		x
Slechtvalk	x		Goudhaan	x	
Waterhoen	x	x	Staartmees	x	x
Meerkoet	x	x	Zwarte Mees	x	
Houtsnip		(x)	Pimpelmees	x	x
Witgat		x	Koolmees	x	x
Kokmeeuw		x	Boomkruiper	x	x
Holenduif	x	x	Gaai	x	x
Houtduif	x	x	Ekster	x	x
Turkse Tortel	x	x	Kauw	x	x
Bosuil		x	Zwarte Kraai	x	x
<i>Ransuil (KW)</i>		x	Spreeuw	x	x
Gierzwaluw		x	<i>Huismus (GE)</i>	x	x
IJsvogel	x		Vink	x	x
<i>Groene Specht (KW)</i>	x	x	Keep	x	
Grote Bonte Specht	x	x	Groenling	x	x
Boomleeuwerik		x	Putter	x	x
<i>Boerenzwaluw (GE)</i>	x	x	<i>Kneu (GE)</i>	x	x
<i>Huiszwaluw (GE)</i>	x	x	Grote Barmsijzen		(x)
Witte Kwikstaart	x	x	totaal soorten	48	52

Een groot aantal vogelsoorten maakt in de loop van het jaar van de boomgaarden gebruik. In 2001/2002 werden 48 soorten gezien en dit jaar waren dat er 52 (tabel 1) met dit jaar 8 soorten die op de nieuwe Rode Lijst staan. Soorten die in najaar en winter in groot aantal in de boomgaarden verblijven zijn met name Kramsvogel, Koperwiek en Spreeuw (zie verslag over

2001/02). Als broedvogel komen in de boomgaard o.a. voor Heggenmus, Merel, Pimpelmees, Koolmees, Boomkruiper, Vink, Groenling en Putter.

Een combinatie van beide inventarisaties geeft een indruk van de soorten die in een jaar de boomgaard aandoen. In totaal zijn dat er minimaal 61 (maar waarschijnlijk ruim meer aangezien het aantal bezoeken aan de boomgaarden beperkt is).

Overige soorten

Er zijn vier soorten amfibieën aangetroffen: Kleine Watersalamander, "Groene" Kikker, Gewone Pad en Rugstreeppad.

Het enige waargenomen zoogdier was een Haas.

De acht soorten dagvlinders die werden gezien zijn: Atalanta, Kleine Vos, Dagpauwoog, Argusvlinder, Kleine Vuurvlinder, Klein Koolwitje, Groot Koolwitje en Klein Geaderd Witje. Daarnaast werd nog een leuke dagactieve nachtvlinder gezien, de Kolibrievlinder. Een bijzondere waarneming is die van een Koninginnepage die ik op 10 september net ten westen van de boomgaard zag. De vlinder kwam vanuit het westen aanvliegen en kwam mogelijk uit te boomgaarden (vierde waarneming voor de Lopikerwaard).